

Rapport fra tilsyn ved Nome statlig mottak 2006

Rapporten er utarbeidet i forhold til krav og retningslinjer gitt i Utlendingsdirektoratets (UDIs) styringsdokumenter for mottaksdrift. Styringsdokumentene omfatter Driftsreglement med dertil hørende Kravspesifikasjon, pengereglement og føringsbrev, samt de til enhver tid gjeldende rundskriv, rutinebeskrivelser, skjema og veiledere. Rapporten inngår som en del av UDIs årlige, tilsyn med de statlige mottakene.

Et tilsyn er en prosess som består av en helhetlig gjennomgang av driften av mottaket og kontroll av om kravene i styringsdokumentene blir fulgt.

Rapporten omfatter vurderinger av hvorvidt:

- aktiviteter utføres som beskrevet og uttalt
- virksomheten driver sin virksomhet innenfor de rammer som Utlendingsdirektoratet har satt.

Tilsynsprosessen gjennomføres ved gjennomgang av dokumenter og annen innhentet informasjon. Informasjonsinnhenting kan skje med eller uten tilsynsmyndighetens fysiske tilstedeværelse. Informasjonsinnhenting gjennom fysisk tilstedeværelse kan være i form av meldte tilsynsmøter, korttidsmeldte møter/besøk og/eller uanmeldte møter/besøk.

Formålet med tilsynsrapporten er å gi tilbakemelding til driftsoperatør og mottak om Utlendingsdirektoratets vurderinger av driften, samt eventuelle pålegg med frister.

- **Avvik** defineres som mangel på oppfyllelse av myndighetens krav.
- **Merknad** er forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men der tilsynsmyndigheten mener det er et forbedringspotensial

1. Oversikt over prosessen

Mottakets arbeid er vurdert ut fra:

Årsrapport 2005

Årsregnskap 2005

Plan 2006 inkl. plan for informasjonsarbeid

Budsjett 2006

Egenerklæring fra DRO

Samarbeidsrådet har pr. brev blitt anmodet om å komme med vurdering av mottakets drift

UDI mottok svar fra samarbeidsrådet den 30.06.06

Brev til driftsoperatør av 04.05.06, om bla kommunens egen tjenesteyting og løpende samarbeid

Delvis befaring av mottaket i fbm beleggskontroll under økonomitilsynet.

2. Vurdering av mottakets arbeid innenfor årets føringer

Barn og ungdom

Mål: Strukturere og målrette tiltak som bidrar til en trygg og meningsfylt hverdag under mottaksoppholdet. For enslige mindreårige er målet utvidet til også å omfatte å sikre omsorg på denne gruppen (kravspesifikasjonen pkt. 4.1. og 4.2.)

Tilsynet har spesielt fokusert på

- Oppfølging av foreldre, samfunnets forventning til foreldre i Norge
- Hvorvidt foreldre får anledning til å påvirke tilbud til barn/unge i mottaket, og på hvilke måte
- Tilrettelegge for dialog mellom foreldre og skole
- Skriftlige rutiner for samarbeid med sektormyndigheter
- Tilrettelegging av aktiviteter til barn/unge
- Har rutiner for EM arbeidet
- Skriftlig plan for gjennomføring av informasjonsprogrammet til ungdom
- Ungdoms påvirkningsmulighet på informasjonstilbudet
- At mottaket har skriftlige rutiner for håndtering av
 - Antatt eller faktisk omsorgssvikt
 - Vold og misbruk
 - Kontakt med barnevernet

Mottaket har gode rutiner for sikring av foreldres omsorg av barna i mottaket. Ulike tiltak for dette er beskrevet i plan og rapport. Mottaket har egne melderutiner ved mistanke om at foreldrene ikke ivaretar sitt omsorgsansvar på en tilstrekkelig og god måte eller av annen grunn er bekymret for barn eller ungdoms utvikling, trygghet eller sikkerhet.

Alle barn under skolepliktig alder får et tilrettelagt tilbud gjennom barnehage /barnebase og fritidsaktiviteter.

Mottaket legger til rette for aktiviteter til barn og unge. På tilsynstidspunktet hadde mottaket kun tre ungdommer.

Mottaket har synliggjort at ungdom mellom 12 – og 18 år gis et tilrettelagt informasjonsprogram hvor samme hovedtema som informasjonsprogrammet for voksne blir tatt opp, og at disse gis mulighet til innflytelse og medbestemmelse på innholdet i programmet.

Da mottaket ikke har enslige mindreårige (EM) anses krav om oppfølging av EM tilstrekkelig synliggjort ved bekreftelse fra mottaket på at skriftlige rutiner for arbeid med EM foreligger.

Alle elementer som er sjekket har mottaket beskrevet i plan/rapport, samt bekreftet i egenerklæring. Mottaket synes å gjennomføre et arbeid ifht barn og unge som er iht kravene. Plan 06 synliggjør på en konkret måte de ulike elementer som ligger i mottakets oppfølging. Det er ikke registrert avvik /merknader under dette tema.

Informasjonsarbeid

Målsetting: Gi beboerne et realistisk bilde av det norske samfunn og en forståelse av de grunnleggende verdier det bygger på (Kravspesifikasjonen pkt. 3.2 og føringsbrevet)

Tilsynet har spesielt fokusert på:

- At mottaket har et helhetlig informasjonsprogram. Programmets omfang og regelmessighet
- At mottaket legger til rette for beboernes deltakelse i planlegging/evaluering av hele eller deler av informasjonsprogrammet..
- Skriftlig evaluering av informasjonsprogrammet.
- Evaluering av tolkebruk i informasjonsprogrammet
- At informasjonsprogrammet og aktivitetene ved mottaket tilpasses de ulike grupper og individer som til enhver tid bor på mottaket
- Program for gruppa unge voksne med fokus på spesielle tema eks. kjønnsrelaterte tema, sosiale koder, rusbruk
- Tilpasset informasjon for eldre beboere
- Strategi for hvordan tilrettelegge for individuell informasjon til personer som ikke kan nyttiggjøre seg av det ordinære informasjonsprogrammet.

Mottaket har et helhetlig informasjonsprogram i henhold til UDIs rammeplan for informasjon i statlig mottak og voksenopplæringsloven, samt lov om introduksjonsprogram. Dette gjennomføres med tolk og tospråklige ansatte. Ved ankomstinformasjon benyttes tospråklige beboere med lang botid ved mottaket, dersom det finnes egnede beboere.

Mottaket gjennomfører skriftlig evaluering av informasjonsprogrammet etter hver modul.

Mottaket tilpasser informasjonsprogram og aktiviteter de ulike grupper og personer som til enhver tid bor på mottaket. Det betyr at mottaket har et differensiert tilbud til dem som trenger det.

Mottaket har ikke omtalt føringspunktet om gruppa unge voksne i årsplan 06. Mottaket bør ha et særlig fokus på gruppen unge voksne og deres behov for spesielle Kjønnrelaterte temaer, sosiale koder og rusbruk.

UDI har ikke registrert avvik fra de krav som stilles til informasjonsarbeidet. Det er registrert en merknad.

Psykisk helse

Mottaket skal ivareta og gi vekstmuligheter for beboernes individualitet, tilhørighet og mestringsevne.

Mål: Strukturere og målrette tiltak som bidrar til en forsvarlig oppfølging, på mottaket og av faginstansene.

Tilsynet har spesielt fokusert på:

- At mottaket har et konkret opplegg for tiltak og differensiert tilbud
- Tilrettelegger for meningsfylte aktiviteter
- Differensierte tiltak er synliggjort i budsjett (ev. regnskap)
- Bruker tolk i dialog med personer som trenger ekstra oppfølging
- Har et botilbud som gir mulighet for skjerming
- Strategi/metodikk slik at man kan fange opp signaler som tilsier at en beboer har et spesielt behov
- At mottaket søker å skape forståelse blant andre beboere for at enkelte har spesielle behov
- At boligene ikke er nedslitte, har ødelagte møbler og lignende
- At mottaket har akseptable hygieniske forhold på fellesareal i mottaket
- At mottaket kan konkretisere hvordan de samarbeider med sektormyndigheter i enkeltsaker

- At mottaket har rutiner for varsling til UDI dersom sektormyndighetene ikke utfører de oppgaver de har ansvar for
- At mottaket har ekstern veiledning jevnlig
- At DRO synes å ha en strategi for å ivareta personalgruppen
Eks, ved
 - *Gjennomgang av etiske retningslinjer
 - *Oppfølging av ansatte etter vanskelige episoder
 - *Mulighet for faglig oppdatering

Mottaket synes å tilrettelegge for et differensiert tilbud til beboere med spesielle behov og søker å tilrettelegge for at disse kan delta på meningsfylte aktiviteter. Samarbeidsrådet har i sitt brev til UDI skrevet at de jobber mye med tema: "Hvordan forstå hverandre og hvordan få til et best mulig sosialt samspill for alle". (sitat fra samarbeidsrådets brev til UDI)

Mottaket har synliggjort at de har en bevisst strategi for hvordan fange opp signaler om at en beboer har/kan ha behov for et differensiert tilbud. Mottaket foretar løpende kartlegging av beboerne og har et nært samarbeid med helsesektoren. Dette for å sikre at mottaket har en god oversikt over personer med psykiske problemer, og at disse får forsvarlig oppfølging. Et differensiert tilbud bør imidlertid også synliggjøres i økonomioversiktene til UDI (budsjett/regnskap).

Under økonomi tilsynsmøte gjennomførte UDI beleggskontroll av ti utvalgte beboere. Det medførte at UDI hadde en runde rundt på mottaket, ikke en ikke en fullstendig befaring av mottaket. Når man tenker psykisk helse og forebygging, er boforhold og omgivelser viktige kriterier for trivsel. Mottaket er i en fase med oppussing av noen felles kjøkken i boligene, samt flytting av kvinneavdelingen fra en svært nedslitt bolig, til et bedre egnet bygg. Dette er positivt og etter UDIs oppfatning, nødvendig.

Asylmottak er utsatt for slitasje. Under befaring fremsto enkelte felles arealer som noe mørke og triste. Det var en del skitne vinduer, et par lysstoffrør uten deksel, noen slitne møbler i felleslokaler/ tv stue og triste gardiner. Noen ødelagte møbler var kastet ut av boligene og lå på utsiden. UDI ble gjort oppmerksom på at dette nok skyldtes en pågående flytting og oppussing. Det var etter det UDI kunne se ellers akseptable hygienisk forhold på fellesområdene på mottaket. UDI har ikke fått noen indikasjoner fra Samarbeidsrådet på annet enn at beboerne generelt trives på Nome mottak.

DRO har synliggjort at man har en delvis strategi for å ivareta personalgruppen. De ansatte får god mulighet til å delta på opplæringstiltak. Personalgruppa er ellers opptatt av å sette vanskelige saker og eller situasjoner som oppstår på mottaket, på dagsorden. De ansatte har ikke regelmessig ekstern veiledning.

UDI har registrert ett avvik og to merknader

3. Vurdering av mottakets arbeid innenfor øvrige områder

Retur

Målsetting: Gjøre beboerne kjent med retur- og tilbakevendingsprogrammene slik at de skal kunne benytte seg av dem (Kravspesifikasjonen pkt. 3.5).

Tilsynet har hatt fokus på:

- retursamtalen og om nødvendig veiledning om ordningen blir gitt
- innholdet i retursamtalen

Mottaket har i tilstrekkelig grad synliggjort gjennom plan, rapport og i tilsynsmøtet at alle beboere blir gjort kjent med returprogrammet og regelverk knyttet til dette. Returinformatjon gis i ankomstinformatjon og i det ordinære informasjonsprogrammet.

Mottaket har hatt besøk av IOMs representant i 2005, og IOM har planlagt for møte på mottaket i 2006.

Mottaket har i tilstrekkelig grad synliggjort i plan og i tilsynsmøte at de gjennomfører individuelle samtaler for å motivere personer med avslag på sine asylsøknader, når de er kjent med at beboer har avslag.

Mottaket har en ansatt som er returansvarlig. Mottaket har i tilstrekkelig grad synliggjort at de har et opplegg for praktisk oppfølging av personer som vil søke retur.

Returveilederen benyttes i forbindelse med retursamtalen.

Det er ikke registrert avvik eller merknader i forhold til UDIs krav til arbeidet med retur.

4. Oversikt over avvik, oppfølging og frister

Avvik fra følgende krav:	Oppfølging:	Frist for utbedring:
Kravspesifikasjon pkt 2.3.4 De ansatte skal ha regelmessig ekstern veiledning	DRO skal sørge for at de ansatte får regelmessig ekstern veiledning. Det skal synliggjøres i mottakets årsplaner/ årsrapporter, budsjett/regnskap Skriftlig tilbakemelding til UDI at mottaket vil planlegge for og tilby ekstern veiledning.	15.10.2006

5. Oversikt over merknader og oppfølging av merknadene

Merknader:	Oppfølging:
<u>Føringer 2006</u> Informasjonsarbeid Program for unge, enslige voksne i mottak	Bør synliggjøres i en plan hvilke temaer som gjennomgås. Dette er et føringspunkt og skal både synliggjøres i årsplan, og årsrapport. Ber om at mottaket synliggjør i årsrapport 06 hvilke tema som er gjennomgått og hvorvidt målgruppa stiller opp til informasjon.
Føringer 2006 Kravspes. Pkt. 2.1.3. og 2.1.4.	Differensiert tilbud bør synliggjøres i økonomirapporteringer til UDI, da vi antar at en del spesielt tilrettelagte aktiviteter også har en kostnad. Eventuelle kostnader skal synliggjøres i budsjett og regnskap
<u>Generelt til boligmassen.</u> Viser til merknader under pkt Psykisk helse	Trivselstiltak utvendig: vurdere vindusvask. Se til at det ikke ligger søppel og ødelagte ting utenfor mottaksboligene. Trivselstiltak innvendig: Gjennomgang av møbler i felleslokaler/boliger, sjekke/bytte lamper, osv Tiltak som ikke krever økonomi – årsrapport 06 Tiltak som krever planlegging – årsplan 07

6. Aktuelle problemstillinger

Intet å bemerke

7. Samlet vurdering

Vår gjennomgang viser ett avvik ifht krav. Merknader som fremkommer synliggjør felt hvor vi mener mottaket kan gjøre visse forbedringer. Samlet sett synes mottaket å holde god driftsstandard.